

Autentisitet på nordnorsk¹

Av Hilde Sollid

1 Innledning

I vår samtid verdsettes gjerne det nyskapende og grensesprengende. Vi spiser crossovermat som juleribbe med asiatiske krydder og hører på bindestreksmusikk som etno-pop og punk-metall. Dermed kan det virke som om *autentisitet* er et umoderne konsept, ettersom autentisitet gjerne forbindes med noe ekte og opphavelig. I tillegg er noe av problemet ved konseptet at det finnes en essensialistisk slagside, altså at autentisk blir assosiert med uforanderlig og enhetlig (se nedenfor). Til tross for dette vil jeg i denne artikkelen vise at autentisitet kan være relevant for å forstå en språkbrukers grense for hvordan han språklig sett kan tilpasse seg nye omgivelser, jf. Shepard, Giles & Le Poire (2001) for en oppsummering om akkomodasjonsteorien. Jeg skal med andre ord utforske hvordan autentisitet kan belyse små og store språklige valg. Denne problemstillinga skal jeg utforske gjennom et språkportrett av en informant jeg kaller Trond. Trond er omtrent 40 år og er tilbakeflytta tromsøværing. På det tidspunktet jeg intervjuer han, jobba han i skoleverket. Gjennom sine erfaringer med tromsødialekten på flyttefot formidler Trond hvordan autentisitet er

---

1 Denne artikkelen bygger på mitt foredrag på konferansen *Urbanisitet, etnisitet og språk* i Kristiansand, mars 2007. Jeg benytter anledningen til å takke for gode innspill. Stian Hårstad og Endre Mørck har også kommet med gode innspill på denne artikkelen. Materialet er fra mitt UPUS-prosjekt *Språklig variasjon i Tromsø*, som gjennomføres i perioden 2006-2008. Intervjuene som det refereres til i denne artikkelen, er gjort av undertegnede, og i ett tilfelle er Hilde Elisabeth Nilsen, masterstudent i nordisk språkvitenskap på Universitetet i Tromsø, også til stede.

relevant for å forstå de språklige tilpasningsprosessene som han gjorde da han bodde borte, og de tilpasningene han gjorde da han kom tilbake til Tromsø. Først skal jeg imidlertid se nærmere på betydninger av autentisk, og vise at konseptet er en del av forestillinga om nordnorsk identitet og kultur.

2 Betydninger av autenticiteten

Autenticitet og autentisk kommer fra gresk, *authentikos* av *authenes*, som betyr *opphavsmann*.² Denne betydningen ligger til grunn for to nyanser av begrepet som jeg skal drøfte i denne artikkelen: autenticitet i betydning ekte, og autenticitet i betydning troverdig. Det er ikke noen målsetning å holde ekte og troverdig som nyanser av autenticitet strengt fra hverandre; "ekte" og "troverdig" er to sider av samme sak. Jeg vil likevel hevde at det er relevant å holde dem fra hverandre i denne analysen for å få fram hvordan Trond på ulike måter gir en vurdering av sin språklige praksis der grensen for hva som er ekte og troverdig tematiseres.

Autenticitet er drøfta innen ulike fagområder som filosofi, kulturminnevern, musikk, psykologi, litteratur, og mediadiskurser. Jeg har på ingen måte som mål å gå inn på all litteratur om dette emnet, men jeg vil gi et inntrykk av hvor grunnleggende autenticitet oppfattes for den enkeltes identitet innen filosofien, og jeg vil kort referere til ett av Taylors (1998) poeng i hans drøfting av autenticitetens etikk. Taylor knytter autenticitetens røtter til filosofer som Rousseau og Herder. Taylor (1998:43) skriver:

Det er en spesiell måte å være menneske på som er *min* måte. Jeg er kallet til å leve mitt liv på denne måten, ikke som en etterlikning av andres. Dette gir en ny betydning til det å være tro mot meg selv. Dersom jeg ikke er det, mister jeg poenget med mitt liv, det som det vil si å være menneske for meg går tapt. [...] Det knytter avgjørende moralsk betydning til en form for kontakt med meg selv, med min indre natur. [...] Det å være tro mot meg selv betyr å være tro mot min egen originalitet, og denne er noe som bare jeg kan artikulere og oppdage.

---

2 Jf.

<http://www.dokpro.uio.no/perl/ordboksoek/ordbok.cgi?alfabet=n&renset=i&OPP=autentisk>

Den moralske betydningen ved autentisitet er viktig i Taylors filosofi. Det ligger en slags forpliktelse til det å være autentisk, å leve sitt liv i overensstemmelse med sin indre natur. Å være seg selv må imidlertid ikke forveksles med individualisme forstått som selvsentrering, og Taylor vil heller ikke forsvare en relativisme som sier at alle kan gjøre hva de vil uten tanke for de moralske aspektene ved handlingen.

Det er mange moment som er viktig for ens identitet, og Taylor legger vekt på blant annet hvilke verdier den enkelte står for. Et viktig moment slik jeg leser Taylor (1998), er skillet mellom "svake og sterke vurderinger", som Petter Nafstad gjør greie for i innledningen til boka. "Svake vurderinger", er mer overflatiske preferanser (som designmøbler og moteklær), og de må ikke forveksles med "sterke vurderinger" som er mer dypereleggende vurderinger om identitet og selvoppfatning (som modig og feig, ærlig og uærlig). Taylor anser autentisitet som grunnleggende for den enkeltes verdigrunnlag, og vi kan si at autentisitet virker som en styremekanisme i forhold til de "sterke" vurderingene som den enkelte gjør.

Hvordan er det så med autentisitet i forhold til språk? Er autentisitet viktig ved små og store språkvalg som vi står overfor når vi skal kommunisere med andre? Dersom et språkvalg kan sies å bygge på "sterke vurderinger" (hvem vi er, hvor vi kommer fra), kan vi tenke oss at språkvalget hviler på en overenskomst med den enkeltes identitet. Dette vil være et autentisk språkvalg. Et språkvalg som går på tvers av den enkeltes identitet, kan oppfattes som et inautentisk språkvalg. Språklig autentisitet henger med andre ord sammen med den enkeltes oppfatning av egen identitet, og i og med at Taylor gir den enkelte et moralsk ansvar for å være i kontakt med seg selv, får språkvalget en moralsk dimensjon.

Jeg er klar over at jeg her gir et veldig forenkla innblikk i Taylors filosofi, og mange språkforskere vil være uenig i den implikasjonen som følger av det moralske aspektet ved autentisitet fordi det medfører at ett språkvalg er bedre enn andre. (Se også nedenfor.) Jeg er inneforstått med og til dels enig i denne kritikken, særlig med

tanke på det å framsette moralske dommer over andres språkvalg.³ Til tross for dette finner jeg det interessant å holde fast ved ideen om at autentisitet kan være grunnleggende for *den enkelte språkbruker*, og at dette kan styre den enkeltes små og store språklige valg.

3 "Ekte nordnorsk"

Fra Taylors filosofi skal jeg nå nærme meg empirien i denne artikkelen, som altså tematiserer en språkbrukers grense for språklige tilpasninger. Jeg skal nærme meg dette ved å vise at *ekte* og *autentisk* er honnørord i forestillinga om Nord-Norge.

Et enkelt søk ved hjelp av søkemotoren "Google" får fram sammensetninger som *ekte nordnorsk tørrfisk*, *et ekte nordnorsk kultur- og naturlandskap*, *ekte nordnorsk kystkultur*, *et ekte nordnorsk eventyr*, *en ekte nordnorsk kystby*, *ekte nordnorsk kystsmak*, *ekte nordnorsk begeistring*, *ekte nordnorsk guts*, *ekte nordnorsk natur*, *ekte nordnorsk gjestfrihet*. Alle disse uttrykkene understreker positive verdier, noe man ønsker å by fram som sitt beste, og de hviler på en fornemmelse av noe opphavlig og grunnleggende for nordnorsk kultur og væremåte.

Også i humor- og identitetsdebatter i nordnorske aviser er *ekte nordnorsk* forbundet med den nordnorske kulturhistoria, og ofte knyttes *det ekte* til konsepter fra tidligere tider, som polarfangst, fiskerbonden, sjarken og støa, og til humorister fra tidligere tider som kommer til uttrykk i boka *Vett og uvett* og hos Oluf og Asbjørn Dybwad. Den samme klangen av tidligere storhet skapes når vi knytter begrepet *ekte* til dialekter, og jeg har inntrykk av at de som spør etter *den ekte dialekten*, ikke spør etter den tromsødialekten som borgerskapet snakka, men den som ble snakka av "buktarampen" og arbeiderklassen i Tromsø.

Når *det ekte nordnorske* utfordres, oppstår det gnisninger, noe humordebatten i avisa Nordlys i desember 2006 er uttrykk for. I et leserinnlegg står det 1. desember 2006 at innsenderen har "litt

---

3 Johansen (2007) er en god drøfting av hvor komplekse språkvalg kan være i en kontekst av språkskifte fra samisk til norsk og revitalisering av samisk i Manndalen i Nord-Troms. Denne drøftinga setter også fokus på moralske dilemma i en vekslende språkvalgsprosess som går over flere generasjoner.

problemer med den ensidige hyllesten av den nordnorske humoren som den "ækte", den som varmer, den lune, den som bare sparker oppover...kort sagt, den beste". Hele leserinnlegget kan leses som et ønske om et friere humorbegrep som ikke har et fasitsvar på hva nordnorsk humor skal inneholde. Slik jeg forstår denne humordebatten, utfordres *det ekte* av prosesser i vår samtid, og ikke minst utfordres *det ekte* av at tida går og nye aktører med mer pluralistisk humorsosialisering trer fram. Det er ikke bare de eldre aktørene i Nord-Norge som er inspirasjonskilder for ny humor, det er også nye aktører som Harald Eia, Team Antonsen og Borat for å nevne noen. *Det ekte* nordnorske humoren utfordres med andre ord av globalisering ved at folk får tilgang til større deler av verden gjennom TV og internett, og av migrasjon ved at folk i større grad reiser og påvirker andre og selv blir påvirket av andre.

Det er mange paralleller mellom humordebatten i Nordlys i desember 2006 og holdninger til dialekter. Bak *det ekte* finnes en forestilling om noe opphavelig som noe positivt, men kanskje også som en tvangstrøye som man skal passe inn i, eller som en målestav for hvor opprinnelig noe er. I arbeidet med tromsødialekten har jeg møtt spørsmål om jeg som språkforsker finner *den ekte tromsødialekten*, og mange har gitt uttrykk for negative reaksjoner mot at tromsødialekten forandres i tidenes løp. Fascinert av dette tankegodset har jeg spurt mine informanter fra Tromsø om hvordan de vil karakterisere sin egen dialekt, og så langt har jeg ikke møtt noen som sier at de snakker ekte tromsødialekt.⁴ I stedet bruker folk ord som *moderne, utvanna, blanding, pen, fin*. Bak disse karakteristikkene mener jeg likevel at det ligger en forestilling om en *ekte* i betydning opprinnelig eller tradisjonell tromsødialekt, og informantene griper tak i denne forestillinga som en målestokk for sin egen dialekt. Denne forestillinga er også målestav for hvordan den enkeltes idiolekt og samfunnets dialekt kan endres uten at den blir *uekte*. Hvor blanda kan dialekten være før den ikke lenger oppfattes som tromsødialekt? Slik sett lever forestillinga om

---

4 Dette spørsmålet finnes på en spørreliste som er besvart av til sammen 59 avgangselever ved videregående skoler i Tromsø per 19. mars 2007. I tillegg brukes den samme spørrelista i intervju med andre tromsøværinger.

autentisk, ekte tromsødialekt videre. Dette er også trolig målestokken Trond bruker når han snakker om sin tromsødialekt som *utvanna*, som vi skal se om litt. I det følgende skal jeg se på to nyanser av autentisitetsbegrepet.

4 Autentisitet i betydning ekte

Det er min påstand at språkforskernes skepsis til *det ekte, det autentiske* i bunn og grunn henger sammen med forholdet mellom en essensialistisk og konstruksjonistisk holdning til språklig identitet. Tradisjonell dialektforskning har en essensialistisk slagside for eksempel ved at denne forskningen har fokusert på informanter i stabile språksamfunn som i minst mulig grad var påvirket utenfra (Venås 1991). Dette kan karakteriseres som et ekthetsideal, som også innebærer at det finnes en verdivurdering knytta til dialektbegrepet som innebærer en positiv vurdering av dialekter som viser forbindelseslinjer tilbake til gammelnorsk storhetstid (Bull 1997, Sollid 2003).

Autentisitet er i utgangspunktet sterkt knytta til en essensialistisk holdning til språklig identitet, altså noe som er enhetlig og stabilt, noe som er medfødt og nærmest uforanderlig, slik at slekt etter slekt kan kjenne igjen det autentiske, det ekte, og gi det autentiske høy symbolsk verdi, nærmest som bærer av vår felles identitet (jf. Coupland 2003). Bucholtz (2003:400) skriver følgende:

Essentialism is the position that the attributes and behaviour of socially defined groups can be determined and explained by reference to cultural and/or biological characteristics believed to be inherent in the group. As an ideology, essentialism rests on two assumptions: (1) that groups can be clearly delimited; and (2) that group members are more or less alike. The idea of authenticity gains its force from essentialism, for the possibility of a 'real' or 'genuine' group member relies on the belief that what differentiates 'real' members from those who only pretend to authentic membership is that the former, by virtue of biology or culture or both, possesses inherent and perhaps even inalienable characteristics criterial of membership.

Sosiolingvistikken bidrar med mengder av studier som forteller oss at en essensialistisk, autentisk, enhetlig dialekt uten variasjon ikke er

en empirisk realitet. Vi har sett i studie etter studie at språkbrukere har intraindividuell variasjon i sine talespråk; det være seg på mikronivå i enkeltord (som veksling mellom *ikke* og *ikkje*), eller på makronivå ved å veksle mellom ulike talemåter i for eksempel formelle og uformelle sammenhenger (jf. Eckert & Rickford 2001, Biber & Finegan 1994), eller veksle mellom ulike språk som norsk og engelsk. Vi tenker på denne intraindividuelle variasjonen som ulike former for stiler, register eller grammatikker. Faktorer som språklig sosialisering i språklig heterogene miljø og variasjonen på det lokale, regionale og nasjonale språkmarkedet bidrar til at den enkelte språkbruker har til dels stor språklig variasjon tilgjengelig. Dermed er det gode grunner til å tenke på språklig identitet som noe som konstrueres, som noe vi kan ha flere av, og vi velger den ene eller den andre språklige identiteten i tråd med blant anna sjanger, situasjon, samtalepartner og -tema.

4.1 Strategisk essensialisme

Etter dette kan vi si at den essensielle autentisiteten som tilskrives enhetlige dialekter, ikke er en realitet uten å overse mengder av sosiolingvistisk forskning. Når så *det ekte* likevel oppfattes som et relevant konsept med hensyn til forestillinger om ekte dialekter og det å velge å snakke dialekt, kan dette ha sammenheng med det vi kan kalle strategisk essensialisme (se Bucholtz 2003 og referanser her). Bucholtz (2003) skriver en fagkritisk diskusjon av sosiolingvistisk nostalgi, og hun bruker strategisk essensialisme som konsept for å kaste lys over autentisitet i forskning på språk og kjønn og på African American Vernacular English på 1970-tallet. Bucholtz hevder at det som gjør essensialistiske tiltak strategiske, er at de er gjort for å oppnå et kortsiktig mål med bevissthet om de langsiktige begrensningene. Det er forskerne som har bevissthet om begrensningene, mens deltakerne selv ikke nødvendigvis gjenkjenner tidsbegrensningen. Dette innebærer at en minoritet i en revitaliseringsprosess og i opposisjon til en majoritet kan framheve en enhet, et "vi", for å oppnå å bli anerkjent og for å gjøre seg synlig som gruppe i offentligheten. Dermed kan det være strategisk å underkommunisere eventuelle forskjeller.

Jeg vil hevde at strategisk essensialisme kan kaste lys over dialektbølgen i Norge på 1970-tallet, men for å tydeliggjøre relevansen av strategisk essensialisme for å forstå menneskers grenser for tilpasning til andre språkbrukere, skal jeg ta en omvei gjennom den samiske revitaliseringsprosessen i Norge. I Norge knyttes reindrift til samiskhet, og man kan forledes til å tro at alle samer driver med rein. Dette kan ha vært en strategisk god kopling i revitaliseringsprosessen for å framheve samenes egenart i en tid da samene var ute av den offentlige bevisstheten etter mange år med assimileringspolitik. Dette betyr på ingen måte at alle samer av den grunn har reindrift; å være reindriftssame er ikke den eneste måten å være same på. På samme måte er det mulig å være same uten å snakke samisk. Den essensialistiske holdningen henger likevel igjen, og for samer utenfor kjerneområdet i indre Finnmark er det viktig å framheve den sjøsamiske, markasamiske eller den sørsamiske identiteten, jf. Gaski (1997), Johansen (2006), Johansen (2007).⁵

Strategisk essensialisme kan altså kaste lys over det vi kan kalle revitaliseringa av dialektene i Norge fra 1970-tallet. Revitaliseringa av dialektene koples til en politisk bølge som uttrykte motstand mot urbanisering, sentralisering og standardisering. Å bruke dialekten i kontekster der den tidligere var uhørt, ble på sett og vis en motkultur, og som vi skal se, knytter Trond denne motkulturen til en bestemt politisk orientering. Tromsødialekten hadde, sammen med andre (nord)norske dialekter, lav status før denne dialektbølgen. Det finnes mange fortellinger om nordlendinger som har valgt å skifte dialekt for å få hybel i Oslo, og for å bli tatt på alvor i arbeidssammenheng. Når nordlendingene etter hvert valgte å bevare dialekten sin i møtet med det sentrale Østlandet, kan dette ses på som en form for strategisk essensialisme der målet er å få anerkjennelse for sin nordnorske identitet i den sørnorske konteksten uten å måtte gjennomgå et dialektskifte. Personligheter som Arthur Arntzen og Hanna Kvanmo har hatt stor betydning i denne sammenheng. I et intervju med Kjell Pihlstrøm fra 1995 kommer Hanna Kvanmo blant anna inn på dette temaet:

---

5 Det er ikke tvil om at det finnes en forestilling om en autentisk samisk identitet, og til denne forestillinga er samisk språk en særlig viktig faktor, jf. Gaski (1997).

Er det replikk-kunsten, altså at dere nordlendingene [sic] våget å være dere selv språklig - vi har vært inne på det tidligere i samtalen også - har løftet selvtilliten når man hørte en ramsalt nordnorsk fra talerstolen i Stortinget?

Jeg vil tro det. Jeg vil tro at det løftet selvtilliten, at folk flest torde å begynne å snakke dialekt. Husk at så seint som i 1973, da jeg kom til Oslo, da sto det avertert at de hadde hybel til leie, og så sto det under: PS. Ikke nordlending!

Det har du sett?

Ja, det har jeg sett.

Har du også blitt diskriminert før du ble kjent Stortingskvinne, språklig?

Å jada. Vi kjøpte oss ny bil i 1962-63, da var vi på en tur sørover. Kom til Oslo, da fant jeg ut at jeg manglet en kost for å få kostet i teltet, og så kom jeg inn på en butikk nede i Oslo og spurte om å få kjøpt en kost. Kost? Nei, han skjønnte ingenting. Å ja, De mener en børste? Nei, sa jeg, jeg skal ikke ha en børste, jeg skal ha en kost. Da visste ikke han forskjell på en børste og en kost. Så sanne ting, det var stadig vekk. De lot som de ikke forsto. (Høylandet film & TV produksjon 1995).

I en revitaliseringsprosess kan gjerne forskjeller mellom dialektene underkommuniseres, og dialektord som ikke blir forstått eller som gjør dialekten markant annerledes, kan gå ut av registeret for samtaler med "søringer". Dialektene er likevel umiskjennelig nordnorske.

Strategisk essensialisme er med andre ord en måte å bygge opp og skape en fellesidentitet på i opposisjon til andre som en vil markere seg som forskjellig fra og markere styrke i forhold til. Slik sett har det gitt mening i å snakke om "den ekte tromsødialekten". Å snakke tromsødialekt er i denne konteksten en måte å være autentisk på. Et språkvalg som ikke skjuler en nedvurdert nordnorsk identitet, har et kraftfullt moralsk aspekt ved seg, jf. Taylors (1998) filosofi.

Trond har mange refleksjoner om sitt språkvalgsprosjekt da han som 15-åring flytta til Østlandet. Han gir gjennom disse refleksjonene noen viktige spor til å forstå hvordan konseptet

strategisk essensialisme kan være relevant for å forstå hans (og andres språkvalg) i møtet med "majoriteten".

Utdrag 1:⁶

Trond

så da følte æ at æ tilhørte en slags minoritet å måtte stå litt på kravan å være ekte å ikkje på en måte undertrykke men kanskje di som fløtte fra tromsø te oslo i dag ikkje føle de samme som æ følte da
 æ følte at de va en del av å være politisk på venstresia å ha politiske meninge som går på toleranse å
 førr nordlendinga hadde tradisjonelt vært de samme som pakistanera va på søttitalle så va nordlendinga på nittnsekstitalle fikk ikkje leid hybel å måtte skifte dialekt å sånn

Trond er inne på at hans språkvalg var politisk, og han er inne på statusforholdet til dialektene: "de har vel litt me at de på den tia va politisk rett å slett fordi dialektan hadde lav status men i dag så e de kanskje ikkje et problem".

Tidene har forandra seg, og dermed er heller ikke den strategiske essensialismen lenger en aktuell prosess. Man må gå videre. Dette kommenterer Trond på denne måten:

Utdrag 2:

Trond

de e akkurat de samme som di homofile oppleve å som kanskje di svarte opplevde i USA
 atte når du på en måte e blidd gotatt så må du ta et skritt videre kan'kje fortsette med den offertankegangen ikkje sant
 vi e undertrykt
 å vi e offer
 å du må-
 de e greit å kjenne historien
 men du må kje overdrive

6 Dette og de øvrige utdragene presenteres i en ortografi som skal gi et lydlig inntrykk av dialektens egenart uten å bruke lydskrift. Sj-lyden som i *skjære* gjengis med bokmålsortografi. Hver hovedsetning begynner på ny linje. # markerer ett sekund pause, og - markerer avbrutt setning.

De norske dialektene har i dag høy status. Vi kan for eksempel bruke dialektene i alle offisielle sammenhenger, og dialektene har fortsatt sterk beskyttelse i skolen. Strategisk essensialisme i en revitaliseringsprosess på vegne av dialektene oppleves ikke lenger som nødvendig for Trond. Og selv om enkelte kanskje gir inntrykk av at det finnes en ekte, enhetlig tromsødialekt eller kanskje til og med en enhetlig nordnorsk dialekt, er det likevel behørig dokumentert at også nordnorske (som alle andre) dialekter har variasjon. Dette bringer oss over til å vurdere autentisitet i betydningen troverdig.

5 Autentisitet i betydningen troverdig

Språklig variasjon er altså vel dokumentert, og med det postmoderne mangfoldet har vi også et stort antall mulige sosiale roller eller identiteter vi kan innta. Vi trenger ikke lenger være låst til en familie, en klasse, et lokalsamfunn; vi flytter på oss både konkret og mentalt i form av klassereiser, jf. Sveen (2000). Mobiliteten i vårt samfunn gir oss mange valg mellom ulike alternativer, og for å favne dette språklige og identitetsmessige mangfoldet trenger vi begrep som kan fange opp og beskrive denne variasjonen. Dermed er kanskje ikke begrepet autentisitet gangbart; det har en essensialistisk slagside som konnoterer et enhetlig og uforanderlig språk, og en enhetlig og uforanderlig språklig identitet. Selv om revitaliseringsprosessen kan ha gitt inntrykk av at det ikke finnes mye språklig variasjon i Nord-Norge, er det for eksempel reduksjonistisk å bare snakke om én nordnorsk dialekt, det finnes mange. På samme måte finnes det ulike varianter av tromsødialekten. I tråd med det jeg har sagt over, vil jeg likevel hevde at det gir mening å snakke om også mindre språklige valg (det vil si valg som ikke innbefatter valg mellom ulike dialekter, som tromsødialekt og oslodialekt) i lys av autentisitet.

Sosial konstruksjonisme kan på sett og vis sies å være en slags pendelutslag bort fra essensialismen. Denne retningen innen vitenskapssosiologien sier noe om at mennesker konstruerer sin virkelighet, sin identitet på grunnlag av relasjonene til sine omgivelser. Vi beveger oss mellom ulike sosiale sfærer, og ønsker å

framstå, språklig sett, som seriøs advokat på formiddagen og som tøff bluesgitarist på kvelden. (Se Solheim 2006 for en drøfting av sosial konstruksjonisme i et sosiolingvistisk perspektiv.)

Til tross for dette mangfoldet som tilsynelatende er en motsetning i forhold til den essensialistiske identitetsoppfatningen, opplever jeg at autentisitet kan være en relevant forståelsesramme også for mindre språkvalg (ikke bare de som innebærer det å *skifte* dialekt eller språk). Tromsøværingene jeg har snakka med, har betraktninger om språk- og dialektbruk som kan knyttes til det å ha *troverdighet*, altså at de identitetene som framføres, er autentiske i et gitt miljø eller nettverk. Aksel og Anders, begge 18 år, er inne på dette, og bruker innholdet i norske hiphoptekster som eksempel.

Utdrag 3:

Hilde

dåkker har brukt et ord som ekte flere ganga for å på en måte si at det [musikken] må være ekte
 kan du fortelle litt mer om ka- ka e de
 e de en kvalitetsvurdering eller ka e de for dåkker

Aksel

ekte asså når æ bruke de så e de sånn-
 du ska ikke opptre som hyklersk
 asså sir du og gjør du ting så ska du stå for de
 du ska- å du ska ikke ta på dæ ei falsk rolle liksom være nåkka du
 ikke e
 de e de æ ser på som å være ekte
 du kan ikke skrive om "drive by shooting" å sånn der ting å komme
 fra tromsø for de skjer ikke
 de e ikke ekte

Anders

de kanskje- blidd troffe med et eple viss du sto på scena ikke sant de
 e sånn-
 ja du kan'ke skrive om "drive by shooting" da ikke sant de e sånn-
 du må liksom være i de samfunne eller den rolln for å skrive nåkka
 om de
 så du kan liksom ikke fabrikere nåkka
 nåkka du har sedd på tv
 de blir feil

Aksel

ja de blir feil
du ser de me en gang

Hilde

gjeld det åsså språkli at de skal være ekte

Aksel

ja du treng ikke å skape dæ å snakke finere enn-
sånn som æ ser faderen- viss han snakke i telefon me nåen sørpå så
legg han om dialekta veldi å snakke mye forfina
å de syns æ e bare teit før de at fordi tørr du ikke så si kor du kom-
liksom kem du e å ka du kommer fra
du påtar dæ en falsk rolle me måtn du snakke på for å virke mer
vikti enn du kanskje e

Aksel og Anders' holdning til det å legge om dialekten og til innholdet i norsk hiphop kan tyde på at vi kan tjene mer på å ikke skille strengt mellom en essensialistisk identitet og det å skape sosiale identiteter. Aksel har sterk tilknytning til hiphopmiljøet, men han har også en veldig klar mening om at man ikke skal skjule hvor man kommer fra. Dette kan tyde på at skillet mellom essensialisme og sosial konstruksjonisme ikke kan være så absolutt. Solheim (2006) skriver:

Det treng likevel ikkje vere nokon skarp motsetnad mellom eit essensialistisk og eit konstruksjonistisk identitetssyn, dersom ein tenkjer seg at eigenskapar som eventuelt ligg i individet, blir *aktiverte* eller kjem til uttrykk i sosiale samanhengar, men at dei ikkje nødvendigvis blir skapte. Ofte kan det også vere teneleg å tenkje seg ein syntese og ein veksilverknad mellom dei essensialistiske og konstruksjonistiske perspektiva. På den eine sida gir dette ein viss grad av stabilitet og kontinuitet, mens det på den andre sida opnar for mogleg påverknad frå omgivnadene.

I dette bildet ser det ut til at konseptet autentisitet i betydning troverdig kan gi en forståelsesramme. Dersom vi knytter autentisitet til en tanke om at vi kan skape våre sosiale roller og veksle mellom dem, er det viktig å oppnå troverdighet. Det finnes likevel grenser

for hva vi oppfatter som troverdig, og for Aksel i utdrag 3 går grensa ved det å endre på dialekten for å tilsløre sin bakgrunn. Det finnes med andre ord rammer for hva som oppfattes som autentisk, og dersom vi ser på språk som sosial mening som framføres i en identitetsdiskurs, kan vi gjenreise autentisitetetsbegrepet knytta til troverdighet. (Se også Tolson 2001 som drøfter troverdighet i forbindelse med "den autentiske kjendisen".)

6 En sosiolingvistisk autentifiseringsprosess

Coupland (2003:427) tar til orde for at sosiolingvistisk autentisitet bedre kan forstås som "a second-order phenomenon, as a relativised phenomenon, generated more locally [enn i et språksamfunn]." Coupland (sst:428) sier:

There is a sociolinguistic process by which people can achieve authenticity by overtly displaying their own inauthenticities, playfully and self-mockingly, and relying on listeners' contextual inference to rebuild their personas as in fact authentic, in this more relativised, second-order sense.

Altså, det å vise seg som inautentisk, å ha en reflektert, lekende og lite selvhøytidelig holdning til sin egen inautentisitet gjør at språkbrukeren kan vise seg som autentisk. I det følgende skal jeg se Tronds prosess for å framstå som autentisk ut fra et sosiolingvistisk perspektiv, der språklig variasjon og bevisstheten om denne variasjonen er en viktig del av det å framstå som autentisk, troverdig dialektbruker i et tromsøperspektiv.

Trond har bodd borte på Østlandet i elleve viktige år av sitt liv. Han flytta da han var 15 og flytta tilbake til Tromsø da han var 26. Dette er viktige år med hensyn til identitetsdannelse, og han sto overfor viktige valg med hensyn til hvordan han skulle snakke. Han sier selv han prøvde ulike måter å snakke på, men han bestemte seg for å beholde tromsødialekten. På spørsmål om hvordan han vil beskrive sin egen dialekt, sier han at dialekten er "utvanna". På videre spørsmål om han kan fortelle på hvilken måte dialekten er utvanna, nevner han særlig fire punkt:

Utdrag 4:*Trond:*

ja de e jo ordvalg [...]
 men ellers så e de jo tonefallet [...]
 så havne man vel i de der ikke-helvete [...]
 å palataliseringen kan forsvinne litt hær å dær [...]

Å bruke en utvanna tromsødialekt i sine omgivelser sørpå er for Trond et kompromiss mellom å ta vare på tromsøidentiteten og tilpasse seg til sine nye omgivelser ved å endre på visse språktrekk. For han går grensa for hva som er autentisk tilpasning ved det å endre på noen dialekttrekk uten å gå over til å snakke østnorsk.⁷ Når Trond bruker uttrykket "ikke-helvete", kan denne kritiske holdningen til egen dialekt tolkes som en metakommentar til det han oppfatter som sin språklige inautentisitet. Trond oppfatter med andre ord at nektingsadverbet *ikkje* er typisk for tromsødialekten, og at bruken av *ikke* bidrar til at dialekten er utvanna.

I det neste utdraget viser Trond at han også i andre sammenhenger kan tilpasse seg sine språklige omgivelser, og også her har han en metakommentar om sin egen dialektbruk. På spørsmål om det var viktig for Trond å ta tilbake tromsødialekten da han flytta tilbake til byen, svarer Trond følgende:

Utdrag 5:*Trond:*

nei nei de blei bare sånn
 å ætte æ va færdi på universitetet så så va det nån år der man va litt sånn selektiv som lærer men så bynte man å snakke sånn at elean forstår å ikkje bruke så mye fremmedord å legge sæ på demmes nivå da gikk de på en måte automatisk
 mens di første åran da va det mye sånne fremmedord å da dukka de vel samtidig opp litt sånn akademisk sosiolekt
 å da kommer liksom "ikke" med engang
 så elean satt liksom å rynka litt på brynna, "ka de her va for nå, e'kje han fra tromsø"

⁷ Grensa for hva som er autentisk i en akkomodasjonsprosess vil variere fra person til person. Jeg vil framheve at det er viktig å skille mellom selvpoppfatninger og oppfatninger av andre.

Trond bygger opp omkring sin språklige autentisitet gjennom sine refleksjoner omkring tilpasningsprosessene. Troverdigheta knyttes også til en form for koherens i hans holdning til det som har vært, og det som er. Forut for det følgende utdraget hadde jeg nevnt et sitat om at du ikke kan unndra deg din ungdomstid når det kommer til musikk. Trond utdyper dette:

Utdrag 6:

Trond:

æ mene man skal stå for de
viss man har likt pønkk å new wave å litt sånn mørkere musikk så må
man ikkje ## på en måte skape sæ en historieløs identitet liksom
de har vært en del av nåkka spesielt viss du har spilt i band sjøl at de
har betydning eller at de har vært en lidenskap førr dæ
de har jo med- sånn som æ bodde i oslo så snakka æ tromsødialekt i
ti ellve år
de har med litt sånn være autentisk ikkje på en måte skape sæ en ny
identitet eller en ny identitet sånn der postmoderne bare glir over i
nå nytt å prøve å glemme de som har vært
de har æ ikkje sans før

Hilde:

va du bevisst på de da når du va i oslo at du-

Trond:

ja de va politisk å
de va rett å slett snakk-
asså æ va opptatt av nynorsk å snakke dialekt å bruke nynorsk
æ så at dem sleit litt med nynorsk di andre i klassn min med
nynorsk
æ bare kosa mæ
dem klar'ikkje helt å være tolerang
å de har æ kanskje lært rett å slett av språke å være tolerang fordi æ
har bodd- vært polardegos

Jeg tolker Tronds språklige prosjekt om å bevare tromsødialekten som en politisk viktig avgjørelse for han, som også støtter opp omkring andre deler ved hans identitet, politisk, musikalsk, stilistisk, språkpolitisk. Å beholde tromsødialekten i et språksamfunn der man

blir sett på som polardegos er et vanskelig valg, og Trond er også inne på at østlendingene trenger å bli utsatt for språklig mangfold fordi dette vil skape toleranse. På denne måten opptrer Trond i tråd med det vi kan kalle strategisk essensialisme, jf. over. Ved å holde på dialekten i et språklig intolerant klima framhever han sin identitet, og i omgivelsene sørpå er de språklige tilpasningene, de som gjør at han oppfatter dialekten sin som *utvanna*, ikke med på å frarøve han hans autentiske nordnorske identitet.

6.1 "*Utvanna*" versus "*ganske vanlig tromsødialekt*"

Trond har bodd borte fra Tromsø i 11 år, og han ønsker likevel å framstå som en autentisk tromsødialektbruker overfor sine elever og i samtale med meg. Han kommenterer sin egen inautentisitet når han kommenterer "*ikke-helvete*". For å sette Tronds *utvanna tromsødialekt* i perspektiv har jeg sett nærmere på Ståle som omtaler sin dialekt som *ganske vanlig tromsødialekt*. Ståle er omtrent 30 år, har bodd borte fra Tromsø i 2 år i forbindelse med utdanning. Da han var ferdig med utdannelsen, ønska han seg tilbake til Tromsø. Ståle snakker ikke om noen troverdighet med hensyn til å snakke tromsødialekt. På spørsmål om hvordan han vil beskrive sin egen dialekt, sier Ståle at han ikke helt vet, men han tror han snakker *ganske vanlig tromsødialekt*. På grunnlag av Tronds og Ståles karakteristikk av egne dialekter som henholdsvis *utvanna* og *ganske vanlig tromsødialekt*, er det interessant å undersøke hvem av de to som har flest av de typiske tromsødialekttrekkene. Uten å gå inn i for mange detaljer, kan vi sammenlikne Trond og Ståles tromsødialekt i tabell 1.

Trond: "utvanna tromsødialekt"	Ståle: "ganske vanlig tromsø-dialekt"
<ol style="list-style-type: none"> 1. Personlig pronomen: <i>æ</i> 2. Nektingsadverb: <i>ikkje</i> 3. Tidsadverb: <i>no</i> 4. Diftong: <i>vet, blei/ble, laus</i> 5. Komparativ: <i>lettere</i> 6. Superlativ: <i>hardest</i> 7. Femininum, ub.sg.: <i>ei jenta</i> 8. Presens: <i>mene</i> 9. Presens part.: <i>eksluderanes</i> 10. Palataler og dentaler 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Personlig pronomen: <i>æ</i> 2. Nektingsadverb: <i>ikkje</i> 3. Tidsadverb: <i>no, nu</i> 4. Diftong: <i>vet, blei/ble</i> 5. Komparativ: <i>lettere</i> 6. Superlativ: <i>hardest</i> 7. Femininum, ub.sg.: <i>ei uka</i> 8. Presens: <i>mene, bynner</i> 9. Presens part.: <i>brennene</i> 10. Palataler, dentaler og retrofleks (særlig <i>kan</i> med retrofleks)

Tabell 1: Språkprofiler til Trond og Ståle

Både Trond og Ståle sier *ikkje* konsekvent i intervjuet, og dialektene deres er også like på mange andre punkter. Det er likevel viktige forskjeller: Ståle har i enkelte tilfeller stående presens *-r* og presens partisipp på *-ene*, mens Trond ikke har stående presens *-r* og presens partisipp på *-anes*, jf. punkt 8 og 9. Disse to punktene gir helt klart Ståles dialekt mer "bokmålspreg"⁸ enn Tronds dialekt. Trond har enkelte diftonger i ord som i bokmål vil ha monoftong, og dette finner vi ingen eksempel på i Ståles dialekt, bortsett fra at han, på samme måte som Trond, veksler mellom å si *ble* og *blei*. I tillegg veksler Ståle mellom å si *no* og *nu*, og veksler mellom palataler,

8 Når jeg bruker begrepet bokmålspreg i denne sammenheng, gjør jeg det i samsvar med karakteristikker som brukes blant tromsøværingene jeg snakker med om tromsødialekten. Bokmålsprega betyr både skriftspråkpåvirkning og påvirkning fra talemål i ulike medier. Det er ingen som nevner at dialekten i Finnmark påvirker tromsødialekten, selv om dialekter der, særlig i samiske miljøer, har flere av de samme formene som gir tromsødialekten bokmålspreg. Det er heller ingen som nevner andre nordnorske byer som påvirkningskanaler. Dette er interessant i lys av den debatten som pågår blant norske språkforskere om forholdet mellom standardpåvirkning og regional/lokal påvirkning, jf. for eksempel Akselberg (2006), Røsstad (2005), Røynealand (2005), Solheim (2006).

dentaler og retrofleksjer. Dette er jo ikke akkurat bokmålsformer, men trekkene er uten tvil moderne utviklinger i tromsødialekten, jf. Stangnes (2000).

Ut fra den språklige profilen til Trond og Ståle er det grunnlag for hevde at det er Trond som har flere former fra tradisjonell tromsødialekt. Forskjellen i språklig profil mellom Trond og Ståle er overraskende, særlig med tanke på at Trond har bodd borte lengst og rapporterer størst avvik fra en oppfatta tromsødialekt. Det kan være mange grunner til det, for eksempel aldersforskjell, ulike oppvekststed, ulik familiebakgrunn, men jeg tror at særlig oppfattelsen av språksosiale grenser er nøkkelen for å forstå hvorfor Trond kommenterer sin språklige inautentisitet selv om han rent deskriptivt ser ut til å ha færre bokmålsformer enn Ståle.

7 Språksosiale grenser i tromsødialekten og lokale nettverk

Det er sannsynlig ut fra alder og familiebakgrunn at Trond hadde en dialekt som lå nært opp til det vi kan kalle tradisjonell tromsødialekt, før han flytta til Oslo. Ståle på sin side kommenterer at familiemedlemmer har brakt inn finere ord. Dette betyr i så tilfelle at Ståles dialekt representerer en annen sosial bakgrunn enn Tronds dialekt gjør.⁹ For mens den tradisjonelle dialekten tidligere ble knytta til "buktarampen" i nordbyen og arbeiderklassen, ble den finere dialekten knytta til borgerskapet i sørbyen. Denne finere utgaven av tromsødialekten er ikke bare knytta til en eldre forestilling om byens borgerskap som gjerne bodde i sørbyen, men i mer moderne tid er den også blitt knytta til Vesterlia som ligger på Sørromsøya. Vesterlia har en særegen sosial status i Tromsø: boligfeltet ble utbygd på 1960-1970-tallet av tilflyttere sørfra som kom til Tromsø for å arbeide på Universitetet i Tromsø, Høgskolen i Tromsø eller på Universitetssykehuset i Nord-Norge. Dette kan være

---

9 Ståle sier ingenting i intervjuet som tyder på at han vil knytte dialekten sin til en forestilling om et gammelt borgerskap i Tromsø eller til Vesterlia. Han er vokst opp i en annen bydel i Tromsø.

noe av grunnen til at Trond omtaler en akademikersosiolekt, som han mener også blir overført fra foreldrene til deres barn.

For Trond representerer et dialekttrekk som *ikke* i stedet for *ikkje* en akademisk og høyere sosial bakgrunn i en tromsøkontekst. Dette er også Berg (1998) inne på når hennes informanter trekker fram den sosiale distansen når de karakteriserer *ikke/ikkje* i tromsødialekten: "**Ikkje** [fet skrift i originalen] e meir personlig, ordentlig. Ikke blir falskt og bokmålskt, nokka som e svært negativt. Når man kjæm fra Nord-Norge må man seie **ikkje!**" En annen informant sier: "**Ikke** høres ut som om man er fra "landet" og med feil uttale forsøker å prate "søring". **Ikkje** er mer ærlig og direkte."¹⁰

Som jeg nevnte, er Trond opptatt av å stå for den man har vært før, ellers får man en historieløs identitet. Dersom Trond oppfatter at han språklig sett krysser en gammel sosial grense i Tromsø, vil de utvanna trekkene ved dialekten kople han til en utgave av tromsødialekten som han ikke er vokst opp med. Selv om de trekkene Trond nevner som eksempler på at dialekten er utvanna, er og trolig har vært en del av tromsødialekten i lang tid, er hans opplevelse av å ha en utvanna dialekt knytta til hans egne språkerfaringer, og det er tydelig at "hjemme", altså det lokale nettverket som han forholdt seg til i Tromsø, også i den tida han bodde borte, fungerer som en slags normkontroll, jf. Mæhlum (2003):

Utdrag 7:

Trond

men æ tenke ofte på kem har æ vært i dag vess æ hadde skifta
dialekt å på en måte absorbert alt i omgivelsan på en måte lagt hele
nordnorge bak mæ
da hadde æ anntagelivis ikkje bodd hær
nei
de tvile æ på
da ville de ha vært vanskele å komme jæm

10 Det er ikke alle informanter som knytter *ikke* til bokmål eller "søring", noen sier også at *ikke* er bonat, samisk, og ordforma knyttes også til forskjellige steder som Finnmark, Narvik og Bodø.

En slik tolkning av Tronds kommentar om "ikke-helvete", det vil si det han oppfatter som en dialektal inautentisitet, støttes av hans holdninger til andre spørsmål som ble tatt opp i løpet av intervjuet. Trond mener man må stå for det man kommer fra. Men når det gjelder tilpasningsprosessen etter at han flytta tilbake, er det ikke tromsøsamfunnet som sådan, som har vært Tronds retningsgiver. I Tromsø er både *ikke* og *avpalatalisering* nå vanlig. Det er det lokale nettverket i Tromsø, familienettverket som har fungert som en slags normkontroll som Trond må opptre som ekte og autentisk overfor. Med en slik forståelsesramme er Tronds behov for å kommentere en oppfatta inautentisitet forståelig.

8 Avslutningsvis

Jeg har i denne artikkelen støtta meg på Taylors filosofi om autentisitetsetikk, og med det har jeg også tatt med det moralske aspektet ved autentisitet. Dette mener jeg gir en relevant forståelsesramme for Tronds små og store språkvalg. Jeg vil imidlertid ikke forsvare autentisitet som moralisme, og det vil være en misforståelse om autentisitet for eksempel brukes som argument mot forfedrenes språkvalg i språkkontaktsamfunnene i Nord-Norge. Hver og en må foreta sine språkvalg ut fra den sosiale situasjonen de befinner seg i og den tida de lever i. Autentisitet er med andre ord relasjonelt, og hva som er autentisk, vil kunne variere fra person til person. Poenget er at språkvalget hviler på en egenforståelse og at det er i overenstemmelse med hvem vi er.

Trond forteller om et todelt autentisitetsprosjekt: For det første var det viktig for han å ikke skifte fra tromsødialekt til østnorsk dialekt da han flytta til Østlandet. I denne prosessen holder han på dialekten, men den er "utvanna". Det var like fullt en nordnorsk dialekt i sørnorske ører. Slik sett er Trond en del av en essensialiserings-prosess der målet er å høyne statusen til de nordnorske dialektene. For det andre er det viktig for Trond å framstå som troverdig tromsøværing i sitt lokale nettverk når han flytta tilbake til Tromsø, og i denne prosessen tar Trond tilbake dialekttrekk som han endra på da han bodde sørpå. Denne sosiolingvistiske autentisitets-prosessen viser seg blant anna ved at

han skifter tilbake til å si *ikkje* ettersom *ikke* knytta han til en annen varietet av tromsødialekten enn den han selv er vokst opp med. I løpet av intervjuet bruker Trond utelukkende *ikkje*. Dette er en språklig praksis som stemmer overens med hans holdning om å ikke glemme det som har vært og stå for den man er.

Litteratur

- Akselberg, Gunnstein (2006): "Horisontalistar versus vertikalistar. Om ulike tolkingar av talespråklege endringsprosessar i Noreg", *Målbryting* 8, 133–50.
- Berg, Sigrun Høgetveit (1998): *Ikke ikkje, men ikke? – en studie i nektende tromsømål*, eksamensoppgave til nordisk mellomfag, Tromsø: Universitetet i Tromsø.
- Biber, Douglas & Edward Finegan (eds.) (1994): *Sociolinguistic Perspectives on Register*, New York, Oxford: Oxford University Press.
- Bucholtz, Mary (2003): "Sociolinguistic nostalgia and the authentication of identity", *Journal of Sociolinguistics* 7/3, 398–416.
- Bull, Tove (1997): "Dialektomgrepet og dialektologien i høve til språkkontaktvarietetar og beskrivelsen av dei", Maj Reinhammar (utg.) *Nordiska dialektstudier*, Uppsala: Språk och folkminnesinstitutet, 55–62.
- Coupland, Nikolas (2003): "Sociolinguistic authenticities", *Journal of Sociolinguistics* 7/3, 417–431.
- Eckert, Penelope and John R. Rickford (eds.) (2001): *Style and Sociolinguistic Variation*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Gaski, Lina (1997): "Hundre present lapp?" *Lokale diskurser om etnisitet i markebygdene i Evenes og Skånland*, rapport II, Skoddebergprosjektet, publisert i *Die ut* 5/2000.
- Høylandet film & tv produksjon (1995): "Intervju med Hanna Kvanmo", Intervjuet av Kjell Pihlstrøm 21.06.05
<http://www.hftv.no/HANNA%20KVANMO.pdf>, sjekka 01.05.2007.
- Johansen, Inger (2006): "Det er ikkje eit museumsspråk – det har noko med framtida å gjera". *Ei sosiolingvistisk undersøking av revitaliseringa av sørsamisk*. Uprenta astergradsavhandling. Trondheim: Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap, NTNU.
- Johansen, Åse-Mette (2007): "Velkomment te' våres Norge". *En kvalitativ studie av språkbytteog språkbevaring i Manndalen i Gáivuotna/Kåffjord*, upublisert masteravhandling i nordisk språkvitenskap, Tromsø: Institutt for språkvitenskap, Det humanistiske fakultet, Universitetet i Tromsø.

- Nordlys (2006): "Nordnorsk humor e ækte humor!", leserinnlegg, <http://www.nordlys.no/debatt/ytring/article2444421.ece?service=print>, sjekka 04.01.2007.
- Røsstad, Rune (2005): *Den språklege røynda. Om oppfatta og realisert talemål i austre Vest-Agder*, dr.art.-avhandling, Kristiansand: Avdeling for humanistiske fag, Høgskolen i Agder.
- Røyneland, Unn (2005): *Dialektnivellering, ungdoms og identitet. Ein komparativ studie av språkleg variasjon og endring i to tilgrensande dialektområde, Røros og Tynset*, dr.art.- avhandling, Oslo: Det humanistiske fakultet, Universitetet i Oslo.
- Shepard, Carolyn A., Howard Giles & Beth A. Le Poire (2001): "Communication Accommodation Theory", W. Peter Robinson & Howard Giles (eds.): *The New Handbook of Language and Social Psychology*, Chichester, New York, Weinheim, Brisbane, Singapore, Toronto: John Wiley & Sons, 33–56.
- Solheim, Randi (2006): *Språket i smeltetryta. Sosiolingvistiske utviklingslinjer i industrisamfunnet Høyanger*, dr.art.- avhandling, Trondheim: Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap, Det historisk-filosofiske fakultet, NTNU.
- Sollid, Hilde (2003): "Teori og metodegrunlaget for tradisjonell norsk dialektologi og dialektologisk forskning vurdert i forhold til norske/nordiske språkkontaktvarieteter og utforskningen av dem", upublisert prøveforelesning til dr.art.graden.
- Stangnes, Helge (2000): "Tromsødialekten", Christensen, Pål, Sveinulf Hegstad, Ulf Jensen, Svein Smaaskjær (red.): *Tromsø – den andre*, Tromsø: Tromsøboka, 102–111.
- Sveen, Karin (2000): *Klassereise. Et livshistorisk essay*, Oslo: Oktober.
- Taylor, Charles (1998): *Autentisitetens etikk*, Oslo: Cappelen akademisk forlag.
- Tolson, Andrew (2001): "'Being Yourself': The Pursuit of Authentic Celebrity", *Discourse Studies* 3, 443–457.
- Venås, Kjell (1991): Mål og miljø. Innføring i sosiolingvistikk eller språksosiologi. 3. utgåve. Oslo: Novus.